

EUROPARC – ESPANYA

» Elaboració d'un manual per a la incorporació dels valors del patrimoni immaterial en els documents de planificació i en la gestió dels espais naturals protegits espanyols.

Col·laboradors: Secció espanyola de la Federació EUROPARC, Obra Social de CatalunyaCaixa i el Cabildo de Tenerife.

Els treballs desenvolupats per la Iniciativa Delos (UICN) i l'Associació Silene seran el punt de partida per a l'elaboració del manual. Silene participa liderant l'acció, que va arrencar durant la primavera, i també assumeix la coordinació i la relatoria del grup de treball que es va crear per aquest efecte, amb una vintena de participants de tot l'Estat.

El manual anirà dirigit als responsables d'espais naturals protegits i altres actors, com ara entitats locals i associacions culturals, i formarà part de la col·lecció de Manuals d'EUROPARC-Espanya.

Els objectius del manual seran:

- Definir i caracteritzar conceptes bàsics relatius als valors del patrimoni immaterial, a fi d'aconseguir una terminologia comuna entre custodis o responsables tradicionals de l'espai natural protegit, gestors, planificadors i usuaris.
- Recomanar mètodes provats per al diagnòstic dels valors del patrimoni immaterial.
- Presentar una metodologia de referència simple per a la inclusió dels valors en les diferents fases de la gestió.

El document tindrà tres capítols bàsics, il·lustrats amb exemples concrets, que són:

- Una descripció de la importància dels valors culturals intangibles i espirituals per a la gestió de les àrees protegides, tant a escala nacional com a internacional.
- Una metodologia per a l'elaboració del diagnòstic del patrimoni immaterial des de la recopilació de dades als mètodes d'anàlisi i identificació de resultats.
- El desenvolupament del procés en si, d'incorporació dels valors del patrimoni immaterial en les fases de desenvolupament d'una àrea protegida, des de la declaració de l'àrea protegida, a la planificació o gestió i fins a la seva avaluació.

» Primer taller del Grup de treball per a la incorporació del patrimoni immaterial en la gestió dels espais naturals protegits a San Martín de la Virgen del Moncayo (Aragó).

Del 3 al 5 d'octubre es va dur a terme a San Martín de la Virgen del Moncayo, un poble situat al peu del Parc Natural del Moncayo, el primer taller presencial per elaborar el manual esmentat a punt precedent.

Hi varen assistir 16 experts, procedents de vuit Comunitats Autònomes i de dues organitzacions: Asociación de Interpretación del Patrimonio i Amigos de las Salinas del Interior. Enrique Arrechea, del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Medi Ambient del Govern d'Aragó, responsable tècnic dels espais naturals protegits de la província de Saragossa, va ser-ne l'amfitrió i guia.

El treball en grup va permetre examinar l'abast del concepte de patrimoni immaterial en la planificació i gestió dels espais naturals protegits, tot identificant-ne les principals tipologies i proposant exemples representatius per a cadascuna. També es varen examinar els reptes per a integrar els valors del patrimoni immaterial en la planificació i la gestió dels espais naturals protegits. A més, es varen presentar quatre estudis de cas (Parc Nacional de Picos de Europa, Monument Natural del Camí dels pelegrins d'Useres, Parc Natural del Montsant i Reserva Integral del Malpais de Güímar) a banda d'altres exemples, que varen permetre conèixer el patrimoni immaterial, cultural i espiritual, de diversos espais naturals protegits, a més del Parc Natural del Moncayo, que fou objecte d'una visita guiada: parcs nacionals i naturals, paratges naturals d'interès nacional, monuments naturals, reserves naturals i integrals, i fins i tot el cas d'una minúscula

població d'una orquídia amenaçada d'extinció, dins d'un espai de la xarxa Natura 2000, que atreu molts de visitants pels seus valors immaterials.

» **Primera jornada sobre el patrimoni immaterial en els espais naturals protegits de Catalunya – Poblet.**

Col·laboradors: Obra Social de Catalunya Caixa

El 20 de setembre es va dur a terme a l'hostatgeria nova del monestir de Poblet la primera jornada dedicada al patrimoni immaterial (patrimoni cultural intangible i patrimoni espiritual) dels espais naturals protegits de Catalunya.

Organitzada per l'Associació Silene, amb el suport de l'Obra Social de Catalunya Caixa, va aplegar una quinzena d'experts procedents de deu entitats i organismes: l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, el Centre UNESCO de Catalunya, el Paratge natural d'interès nacional de Poblet, el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, el Parc natural de la Serra de Montsant, el Servei de Planificació de l'Entorn Natural del Departament de Territori i Sostenibilitat, el Parc natural de l'Alt Pirineu, l'Associació Carrutxa, el Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí i el Museu Etnològic del Montseny - la Gabella.

La jornada tenia dos objectius: posar en comú l'experiència en l'estudi i la consideració del patrimoni immaterial en espais naturals protegits de Catalunya; i fer aportacions al manual que s'elabora des d'EUROPARC-Espanya per incorporar aquest patrimoni en la gestió dels espais protegits de l'Estat espanyol.

A Catalunya, els darrers anys s'han elaborat molts inventaris, diagnòstics, propostes i fins i tot algun pla per integrar aquest patrimoni en la gestió d'alguns espais naturals protegits, però mai no s'havia posat en comú l'experiència assolida.

El gran repte és equilibrar les percepcions i els valors i usos dels espais naturals protegits, que són molt diversos, i promoure una visió integral del patrimoni natural, cultural i espiritual, des de tots els àmbits: legal, de planificació, gestió, recerca i avaluació.

Per ampliar informació vegeu: Les conclusions de la jornada
<http://www.silene.es/resultado.asp?IdDocumento=217&IdAmbito=12>

» **Presentació d'una al·legació a la versió preliminar del Pla Director de la Xarxa de Parcs Nacionals d'Espanya.**

L'Associació Silene va presentar una al·legació a la versió preliminar del Pla Director de la Xarxa de Parcs Nacionals de l'Estat espanyol per tal de que s'inclogui una directriu que fomenti la integració dels elements immaterials, espirituals i culturals en totes les etapes de l'existència dels parcs nacionals de la xarxa, des de la seva designació i delimitació inicials, la planificació i la gestió en tots els seus àmbits, fins a la seva avaluació periòdica.

INICIATIVA DELOS

» **Coordinació de la Iniciativa Delos, dins del Grup Especialista en Valors Culturals i Espirituals dels Espais Naturals Protegits (CMAP-UICN) conjuntament amb Med-INA, iniciada l'any 2006.**

Col·laboradors: Med-INA

S'ha donat continuïtat a les tasques de suport al Grup Especialista en Valors Culturals i Espirituals dels Espais Naturals Protegits, de la CMAP. Enguany, una gran part dels treballs es va centrar en la preparació del volum de les actes del tercer taller de la Iniciativa Delos, realitzat l'any anterior a la Lapònia fina, la publicació de la qual és prevista a inicis de 2012, i a coordinar l'elaboració de nous estudis de cas a Europa.

Per ampliar informació vegeu: The Delos Initiative
<http://www.med-ina.org/delos/>

TALLER SOBRE ELS VALORS ESPIRITUALS DELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS D'EUROPA, A L'ILLA DE VILM (ALEMANYA)

Organitzador: Agència federal alemanya per a la conservació de la natura (Bundesamt für Naturschutz)

L'Agència federal alemanya per a la conservació de la natura va organitzar, del 2 al 6 de novembre, un taller internacional a l'Acadèmia internacional per a la conservació de la natura, a la petita illa bàltica de Vilm, sobre els valors espirituals dels espais naturals protegits d'Europa.

Hi varen assistir 26 experts procedents d'Alemanya, Bòsnia, Espanya, Estònia, Finlàndia, Grècia, Itàlia, Macedònia, Països Baixos, Polònia, Rússia, Sèrbia i Ucraïna, amb un ampli ventall de formacions, des de les ciències naturals i socials fins a l'art tradicional, la filosofia i la teologia. El taller fou coordinat per Josep Maria Mallarach, president de l'Associació Silene.

Durant el taller es van explorar no només els llocs naturals sants o sagrats, actuals o pretèrits, que es troben en molts espais naturals protegits d'Europa, sinó també els valors espirituals que es poden trobar en gairebé tots els espais protegits, i que els visitants experimenten a través del silenci, la bellesa i tranquil·litat amb la intenció de millorar el seu benestar profund, intentant recuperar o enfortir el seu equilibri i pau interior. Una dotzena d'estudis de cas molt diversos van mostrar que els valors espirituals han estat decisius per conservar valuosos espais naturals en moltes zones d'Europa, des de l'Àrtic fins al Mediterrani, i han permès incrementar el suport social pels espais naturals protegits i aportar nous beneficis a les societats contemporànies.

En diversos grups de treball es va debatre l'abast dels valors espirituals i els reptes que cal abordar perquè s'integrin en la planificació i gestió dels espais naturals protegits. També es van examinar les recomanacions que caldria proposar als responsables dels espais naturals protegits pel que fa a la millor manera de gestionar i comunicar els valors espirituals, sobre la base de les conclusions d'un taller que sobre valors espirituals i intrínsecs es va desenvolupar al darrer congrés de la Federació Europarc. Les actes del taller és previst que surtin publicades a inicis de 2012.

Per ampliar informació vegeu: el programa del taller
[http://www.bfn.de/0604_vilmreihen.html?&no_cache=1&L=1&tx_blitzcalendar_pi1\[cat\]=International%2BNature%2BConservation&tx_blitzcalendar_pi1\[uid\]=49&tx_blitzcalendar_pi1\[cid\]=36&tx_blitzcalendar_pi1\[cmd\]=single](http://www.bfn.de/0604_vilmreihen.html?&no_cache=1&L=1&tx_blitzcalendar_pi1[cat]=International%2BNature%2BConservation&tx_blitzcalendar_pi1[uid]=49&tx_blitzcalendar_pi1[cid]=36&tx_blitzcalendar_pi1[cmd]=single)

ALTRES COL·LABORACIONS

» Jornades sobre la interpretació del patrimoni i el territori a Olot (Catalunya)

Organitzador: Asociación para la Interpretación del Patrimonio

L'Asociación para la Interpretación del Patrimonio (AIP), única organització d'àmbit espanyol especialitzada en aquest tema, va dur a terme les seves X Jornades a Olot, els dies 24 i 25 de març de 2011. La ponència inaugural, a cura de Josep M. Mallarach, de l'Associació Silene, va estar dedicada al patrimoni espiritual vinculat al patrimoni natural i cultural. Les conclusions de les jornades varen destacar que el patrimoni espiritual és "un recurs indispensable per a la interpretació del patrimoni", que "cal revalorar els llocs sagrats i el seu patrimoni espiritual", i que "cal recuperar la visió, l'experiència i l'espiritualitat dels habitants i tenir-la en compte en els programes interpretatius".

Per ampliar informació vegeu: Asociación para la Interpretación del Patrimonio
<http://www.interpretaciondelpatrimonio.com/>

» **Assessorament en la redacció del Pla Especial de la Cova del pare Palau a Aitona**

La Comunitat de Carmelites missioneres teresianes del pare Palau va demanar a l'Associació Silene assessorament per millorar la redacció del Pla Especial de la Cova del pare Palau, a Aitona, prop de Lleida ciutat, del qual ja s'havia elaborat una proposta inicial. Després d'examinar l'àmbit i parlar amb totes les parts, es varen plantejar propostes per ampliar l'àmbit a protegir; reubicar els espais d'aparcament a uns llocs més discrets; optar per vegetació arbòria i arbustiva pròpia de la zona; i adoptar diverses mesures encaminades a reduir l'impacte visual de la tanca de la finca i millorar la seva adaptació en el paisatge. Totes les propostes varen ser acceptades per la Comunitat promotora i pels redactors i han quedat incorporades en el pla especial que és previst tramitar l'any 2012.

» **Vinculació amb el programa Med-O-Med de la Fundació de Cultura Islàmica de Madrid**

El mes de novembre l'Associació Silene va establir un vincle de col·laboració amb El Programa Med-O-Med, Paisatges culturals de la Mediterrània i l'Orient Mitjà, creat per la Fundació de Cultura Islàmica (FUNCI) de Madrid. Med-O-Med és un Programa de Cooperació Internacional desenvolupat sota dels auspicis del Pla Nacional per a l'Aliança de Civilitzacions, que proposa pal·liar la manca de recursos en matèria de conservació de la biodiversitat i del patrimoni natural i cultural al sud i l'est de la conca Mediterrània i l'Orient mitjà.

PÀGINA WEB DE SILENE - CENTRE DE DOCUMENTACIÓ

» **Vinculació del Centre de Documentació de Silene amb el Grup Especialista en Valors Culturals i espirituals dels Espais Naturals Protegits i la Iniciativa Delos, de la CMAP d'UICN.**

El centre de documentació de Silene des d'inicis del 2010 és també el centre de documentació del Grup Especialista en Valors Culturals i Espirituals de les Àrees Protegides de la Comissió Mundial d'Àrees Protegides d'UICN. Per aquest motiu, és accessible directament des de la pàgina web de l'esmentat Grup Especialista i també des de la web de la Iniciativa Delos.

» **Manteniment i actualització de continguts a la web de Silene, especialment del Centre de Documentació.**

Durant aquest any 2011 s'han realitzat 35 noves incorporacions al centre de documentació, que ha arribat als 164 documents.

L'àmbit temàtic amb més incorporacions ha estat el de documents estratègics (10), seguit del d'informació i sensibilització (6) i el de recerca i reflexions entorn de la ciència i l'espiritualitat (5). Els àmbits temàtics de documents legals i recerca i reflexions entorn de la natura i l'espiritualitat han rebut 4 documents cadascun i els àmbits de gestió i declaracions han rebut 3 nous documents cadascun.

En acabar el 2011 hi havia 42 documents propis que es podien descarregar directament des de la web, i 85 enllaços externs, que permeten descarregar el document a través d'una altra pàgina web.

Pel que fa als idiomes, hi ha 85 documents en anglès, 17 en castellà, 8 en català, 5 en francès i 1 en italià. En castellà i anglès (18); en castellà, anglès i francès (16); en anglès i francès (5); en català, castellà, anglès i francès (5); en català i castellà (2); en castellà i francès (1); en català, castellà i anglès (1).

Al llarg de l'any, la pàgina web de Silene ha rebut 1.265 visites. El 40% han estat fetes per visitants recurrents, han visitat la web en més d'una ocasió, i el 60% per visitants nous, han visitat la web un cop. La gran majoria de les visites procedeixen d'Espanya, seguit del Regne Unit, Estats Units d'Amèrica, Colòmbia, el Perú, Alemanya, França i Itàlia. De les visites que s'han rebut des d'Espanya, la majoria provenen de les

províncies de Madrid, Girona i Barcelona, seguides, a distància, per Palma de Mallorca, Sevilla i Tarragona.